

— Ἐκινδύνευσά νὰ ἐξάπλωθῶ καθ' ὄλον τὸ μῆκος τοῦ ἀναστήματός μου, ἐὰν δὲν μ' ἔδιδε τὴν χεῖρα ὁ Πέτρος, εἶπε, πλησιάζουσα πρὸς τὸν σύζυγόν της, ὅστις μετὰ τοῦ Ἀχμέτ εἶχε σταματήσει, ἔτοιμος νὰ δράμῃ πρὸς βοήθειαν τῆς γυναίκος του.

Στραφεῖσα δὲ πρὸς τὸν νεανίαν:

— Σὰς εὐχαριστῶ, κύριε, προσέθηκε, βλέπουσα αὐτὸν ἀτενῶς.

— Δὲν σὰς εἶπα ἐγὼ, ὅτι δὲν εἶναι σήμερον καιρὸς διὰ περιπάτους! εἶπεν ὁ Ὀθωμανός. Ἀλλὰ ποῦ νὰ πάρουν ἀπὸ λόγια γυναικεῖαι κεφαλαί!

Διήλθον κατὰ μῆκος τὴν μεγάλην ἐδὸν, ἣν κατέστησε μεγαλειτέραν ἢ μακρὰ ἡμῶν διήγησις, εἰσῆλθον εἰς τινὰ καταστήματα, κατ' ἀπαίτησιν τῶν γυναικῶν—ἡ περιεργία εἶναι τὸ πρῶτον αὐτῶν ἐλάττωμα—ἠγόρασαν παρ' ἄλλων γλυκίσματα καὶ παικίλων εἰδῶν ἐδώδιμα, κατασκευαζόμενα ἐπίτηδες διὰ τὰς ἐορτὰς τῶν νηστειῶν, καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῶ τὸ ὠρολόγιον τῆς πόλεως ἐσήμαινε τὴν ἕκτην τῆς νυκτός, ἦτοι τὴν δωδεκάτην περιῖπου τοῦ μεσονυκτίου.

Ε'

Ὁ μπέης μετὰ τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ξενιζομένου Πέτρου, ἅμα εἰσελθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, διηυθύνθησαν πρὸς τὸ Σελαμλίη (1), ἐνῶ αἱ δύο γυναῖκες εἰσῆλθον εἰς τὰ ἑαυτῶν δώματα, τὸ χαρμό.

Ἄν ἔπραξαν τοῦτο μετ' εὐχαριστήσεως ἢ οὐχί, ἀφίνομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας μὰς νὰ μαντεύσωσιν ὑποθέτομεν ὅμως ὅτι θὰ κατηράσθησαν ἀπειράκι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἔβλεπον τὸ φῶς τοῦ ἡλίου Ὀθωμανίδες.

Μετ' ὀλίγον ἡ κνίσσα τῶν ἀναθερμαινομένων φαγητῶν, διαπερῶσα τοὺς θαλάμους καὶ τὰ δωμάτια τῆς οἰκίας, ἔφθανε μέχρι τῆς αἰθούσης, τῆς χρησιμεύουσας ὡς ἐστιατόριον, διερεθίζουσα τὰ ὀφραντικὰ νεῦρα τῶν ἀνακειμένων.

Ὁ γέρον μπέης ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐπεσκέπτετο φικλίδα πλήρη εὐώδους ῥαχῆς, ποτοῦ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ πρὸ παντός γεύματος ἢ δειπνοῦ.

Μετὰ τὴν πόσιν τῆς ῥαχῆς, — ἡ μετὰ τὸ ρακί-κέφ, ὡς λέγουσιν οἱ Τούρκοι — ὁ Ὀθωμανός ἔκραυσε τὰς παλάμας, πάραυτα δὲ ἐνεφανίσθησαν ὑπηρεταί, κομίζοντες τὴν τράπεζαν μὲ τὰ φαγητά.

Ἐν πρώτοις ἔστρωσαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ δωματίου μέγα τετράγωνον ὑφασμα ἔν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἔθηκαν κάθισμα, ἄνευ ἐρεισινώτου, ἀνεστραμμένον, μὲ ταὺς τέσσαρας δηλαδὴ πόδας αὐτοῦ πρὸς τὰ ἄνω, ἐπ' αὐτοῦ δὲ δι-

σκον χαλκοῦν, καλῶς γωνωμένον, ἐν ᾧ ἦσαν ἀγγεῖα ἐπίσης χαλκῆ καὶ λευκῆ, κεκαλυμμένα διὰ σκεπασμάτων ἐκ τοῦ αὐτοῦ μετάλλου. Στενὸν καὶ μακρὸν χειρόμακτρον ἐτέθη περίξ τοῦ σοφρᾶ (1) μετὰ ταῦτα δὲ τρία προσκεφάλαια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐμελλον νὰ καθήσωσιν οἱ συνδαιτημόνες.

Ἄλλος ὑπηρετής, παρὰ τὴν θύραν εὐσεβάστως ἰστάμενος, ἐκράτει ἐν χερσὶ λεκάνην μετὰ προχόης, μεταλλίνας, πολυτελῶς καὶ μετὰ λεπτότητος εἰργασμέναις, ἔχων ἐπὶ τοῦ ὤμου λευκότετον καὶ κατὰ ἄκρα χρυσοῖς καὶ μεταξίνοις ἀνθετὶ κεκοσμημένον μάκτρον.

Εἰς τὸ νεῦμα τοῦ μπέη ἐπλησίασε μετὰ σεβασμοῦ, χέων ἐνὶ ἐκάστῳ ὕδωρ, ὅπως νύη τὰς χεῖρας.

Τούτου γενομένου, ἤρθησαν τὰ καλύμματα τῶν περιεχόντων τὰ φαγητὰ ἀγγείων.

Ἀναντιρρήτως δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ γέρον Ὀθωμανός, εἰπὼν καθ' ὄδον τῷ νέῳ, ὅτι ἐκάλει αὐτὸν εἰς ἀληθῆς δειπνὸν ραμαζάν.

Ἐκτακτοῦ ποικιλία βρωμάτων, διαδεχομένων ἀλλήλα, λιπαρῶν, ὡς εἰθίσται τῇ τουρκικῇ μαγειρικῇ, πλοῦτος γλυκισμάτων παρετίθετο ἀδιακόπως πρὸ τῶν τριῶν συνδαιτημόνων. Τρεῖς ἢ τετράκις οἱ ὑπηρεταί ἐκόμισαν δίσκους χαλκοῦς, ἐφ' ὧν ἦσαν τεθειμένα τὰ περιέχοντα τὰ φαγητὰ ἀγγεῖα. Πλὴν τῶν γλυκισμάτων, ἅτινα ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ἱστορίας ἀνεφέραμεν καὶ τὰ ὁποῖα δὲν ἔλειπον ἀπὸ τοῦ δειπνοῦ τούτου, παρετέθησαν τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὸ μουχαλεμπὶ καὶ τὸ ταούκ-γκιοκ-σοῦ.

Ὁ ἡμέτερος ἦρωε εὕρισκε λίαν δύσκολον τὸ διὰ τῶν δακτύλων τρώγειν, πολλάκις δὲ ἐκίνει τὸν γέλωτα τὸν δύο Ὀθωμανῶν διὰ τῆς ἀνεπιτηδειότητός του, ἐνῶ ἐκεῖνοι ἔτρωγον μετὰ μεγίστης εὐχερείας.

— Θέλεις δὲν θέλεις, παιδί μου, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον, θὰ φάγῃς ἀπόψε ὡς ἀληθῆς Μουσουλμάνος.

— Τόσῃν ὥρᾳ αὐτὸ προσπαθῶ νὰ κατορθώσω, ἀπήντησεν ὁ νέος.

— Ἄ! τώρα, ὅπως δῆποτε, ὑποφέρεσαι, ἀλλὰ νὰ ἴδωμεν τί θὰ κάμῃς μὲ τὸ πιλάφ.

Καὶ ἀληθῶς, κατὰ τὸ φαγητὸν τοῦτο, διήγειρε τὸν καγχασμὸν τῶν Ὀθωμανῶν, οἵτινες, σχηματίζοντες ἐν τῇ παλάμῃ σφαῖραν ἐξ ὀρύζης, ἔφεραν αὐτὴν μετ' εὐκολίας, ἣν παρέχει ἡ ἕξις, εἰς τὸ στόμα.

— Ἀλήθεια, εἶπεν αἰφνης ὁ γέρον μπέης, περὶ τὸ τέλος τοῦ δειπνοῦ, πολλάκις ἠθέλησα νὰ σὲ ἐρωτήσω, καὶ εἰς τὸν δρόμον τώρα, ὅτε ἤρχόμεθα, τί

σκέπτεσαι, ὅταν, μεταβαίνων εἰς τὸν γειτονικὸν λόφον, κάθησαι ἐπὶ λίθου ἢ μένεις ὄρθιος καὶ ἐπὶ πολλὴν ὥραν οὐδὲν ἄλλο κάμνεις παρὰ νὰ φαιρῆσαι διαρκῶς ἢ νὰ παρατηρῆς δεξιῶ καὶ ἀριστερῶ;

— Τί ἄλλο παρὰ νὰ θαυμάζω τὰς ὠραίας τοποθεσίας, εἶπεν ὁ νέος, διαπορῶν ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ τοῦ Ὀθωμανοῦ, αἵτινες ἐκτυλίσσονται ἐνώπιόν μου.

— Τόσῃν ἡδονὴν εὕρισκεις λοιπὸν εἰς τοῦτο, ὅττε νὰ μὴ δύνασαι νὰ πασασθῆς ἐξ αὐτοῦ καὶ νὰ τὸ ἐπαναλαμβάνῃς αἰωνίως; Δὲν ἀμφιβόλλω ὅτι ἀπὸ τοιαύτην τινὰ ἀπόλαυσιν σὲ ἀπέσπασε πρὸ ὀλίγου καὶ ὁ Ἀχμέτ, ὅταν σὲ συνήνητησεν. Ἡ τὸ σκότος τῆς νυκτός δὲν παρέχει τοιαῦτα ὠραία θεάματα, μόνον δὲ ἡ ἡμέρα σὲ δίδει ἀφορμὴν νὰ χασάκης. Τί λέγεις σὺ, Ἀχμέτ;

— Ἡξεύρω καὶ ἐγὼ! . . . εἶπεν ὁ νέος Τούρκος. Νομίζω ὅμως ὅτι καὶ ἡ νύξ ἔχει τὰς καλλονὰς τῆς, ὡς καὶ ἡ ἡμέρα.

— Λοιπὸν τὰ αὐτὰ πάντοτε σὲ ἀπορροφῶσι, παιδί μου Πέτρε; ἠρώτησεν ὁ γέρον.

(Ἐπιτελεῖται συνέχεια)

Α. ΕΝΥΛΛΗΣ.

Π. ΒΕΡΓΩΤΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΚΟΛΑΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

Προοίμιον τοῦ μεταφραστοῦ

Ὁ Ἀλιγκέρης εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ καθολικισμοῦ, ὅπως ὁ Ὅμηρος, τῆς πολυθείας καὶ ὁ Σαίξπηρ, τῆς διαμαρτυρήσεως. Ὁ λόγος ἐκάστου αὐτῶν, ὁμοῦ μὲ τὸν λόγον τοῦ Μωϋσῆ καὶ μὲ τὸν λόγον τοῦ Ἰησοῦ, ἀποτελοῦν τὰ πέντε χρυσᾶ βιβλία τῆς ἀνθρωπότητος. Δι' αὐτὰ καυχῶνται οἱ αἰῶνες, καὶ ἐπαίρεται ἡ ὑδρόγειος σφαῖρα πρὸς τοὺς ἀστερισμοὺς τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ δύο βιβλία πιστεύετε, ὅτι κατέβησαν ἀνωθεν εἰς τὴν γῆν, ὅλα αἰσθάνεσθε ν' ἀναβιβάξουν τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν κόσμον τῶν θλίψεων πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ἡ ἱστορία εἶναι ἡ ἐκτύλιξις τοῦ θεοῦ ἔσωθεν τοῦ ἀνθρωπίνου. Ἐνώπιον τοῦ Πελασγοῦ φαίνονται καὶ τὰ δύο στοιχεῖα φαίνεται θεῖον, φαίνεται ἀνθρώπινον, ἀλλὰ συγκεχυμένα ἀνθρώποι καὶ θεοὶ εἰς συγκοινωνίαν, εἰς ἐπιμιξίαν. Ἐχουν τὰ αὐτὰ πάθη, τὰ αὐτὰ προτερήματα κοινούς τοὺς ἐρωτας, τὰ συμπάσια, τοὺς ἀσβέστους γέλωτας. Δὲν ἔχουν καὶ πολὺ ἄδικον εἶναι, βλέπετε, ἡ ἦδη καὶ ἡ νεότης τοῦ κόσμου καὶ τῆς θεότητος. Αὐτὸ τὸ ὠραῖον

(1) Ἀνδρωνίτης, τὸ μέρος τῆς οἰκίας, ἐν ᾧ κατοικοῦσιν οἱ ἄνδρες.

(1) Τράπεζα.

παλληκάρη, ἡ ἀνθρωπότης, θὰ τραγουδήσῃ καὶ θὰ χαρῆ ἐξ ἅπαντος τὰ τερπνά τῆς ζωῆς.

Ἐνώπιον τοῦ Νεολατίνου ποιητοῦ εἶναι πλέον φανερωμένον τὸ θεῖον· τοῦ ἀφγρέθη τὸ σκέπασμα· ἔγεινεν ἡ ἀποκάλυψις του. Ἀλλὰ ζητεῖ αὐτὸς τὸ θεῖον εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀκόμη ἀρκετὸν δὲν τὸ εὕρισκε. Ἀδμημονεῖ καὶ κυριεύεται ἀπὸ θεῖαν τινὰ μανίαν νὰ τὸ καταστήσῃ ὑπαρκτόν· καὶ ἰδοὺ τὸ πλάττει πέραν τοῦ τάφου καὶ τῆς φθορᾶς. Θεμέλιοι τοῦ κτιρίου λίθοι εἶναι οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τὰ σπλάγγνα.

Ἐνώπιον τοῦ Ἀγγλοσάξονα; τὸ γῆινον καὶ τὸ οὐράνιον συγκερνῶνται πλέον εἰς τὸν κόσμον. Ἀνερχομένη ἡ ἀνθρωπότης πρὸς τὴν θεότητα, κατερχομένη πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἡ θεότης συναντῶνται ὑπεράνω τῶν ἐγκοσμίων καὶ καταβαίνουν ἑμοῦ εἰς τὰ ἐγκόσμια, διὰ νὰ μένουν ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ συνάμα ἐκτὸς αὐτῶν. Ἡ συνάντησις των συμβαίνει, θεωρεῖται εἰς τὸν δεῖνα τύπον, εἰς τὰ δεῖνα πρόσωπα, καὶ παρίσταται ὡς πάλη, ὡς *δράσις*. Ἄν ἐλικῶς νικηθῇ τὸ πνεῦμα, νικάται πνευματικῶς ἡ ὕλη.

Καὶ αἱ πέντε αὐταὶ ἀθάνατοι Σειρήνες, αἱ πέντε πγκόσμιοι αὐταὶ βίβλοι, ἡ βίβλος τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ τῆς συγκρούσεως αὐτῆς, ἡ τῆς ἀδελφοποιήσεώς της, ἡ τῆς συναισθήσεως τῆς θεϊότητός της, καὶ ἡ τῆς δράσεως αὐτῆς κατὰ τὴν θεῖαν αὐτὴν συνειδήσιν, ἡ τῆς παρορμητικῆς ἀπὸ τὸ ἐκάστοτε ὀλιγώτερον ἐλλειμματικὸν πρὸς τὸ τέλειον, — αἱ πέντε αὐταὶ μεγάλαι ψυχαί, αἱ πέντε διαδοχικῶς λαμπρυνόμεναι αὐταὶ συνειδήσεις τῆς ἀνθρωπότητος ἐλάλησαν τὴν ζωντανὴν γλῶσσαν τῆς νοήσεως καὶ τῆς καρδίας αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἰδίως ὁ Δάντης δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ χειραφέτησιν ἀνθρωπίνης συνειδήσεως χωρὶς χειραφέτησιν τῆς γλώσσης αὐτῆς, καὶ μὲ θάρρος τόσον τεράστιον καὶ συνάμα τόσον φυσικὸν κατέστησεν ἐλευθέρως τὰς πρὶν ἀνδράποδα, — τὰς γλώσσας τῶν λαῶν, λαλήσας καὶ χαράξας τὴν γλῶσσαν ὅλης τῆς Ἰταλίας, καὶ ἀποπτύσας τὴν γλῶσσαν μικρᾶς τοποθεσίας, μικρᾶς φυλῆς ἀλαζόνος, ἀγερώχου, ὑπεροπτικῆς, ἀποκλειστικῆς, ἄλλοτε ὑπαρξάσης — τοῦ Λατίου.

Τὰ πέντε ταῦτα μέλη, ὁ Μωῦσῆς, ὁ Ὅμηρος, ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὁ Δάντης καὶ ὁ Σαίξπηρ ἀποτελοῦν τὸ ἐν σῶμα, τὸν ἕνα κορμὸν τοῦ ὕψηλοῦ καὶ παγκοσμίου λόγου. Αἱ πέντε ἀντίστοιχοι ἐποχαὶ εἶναι τοῦ λόγου αἱ πέντε ἡλικίαι. Ἰδοὺ ἡ πρώτη ἡλικία μὲ τὸν ἱστορικόν, ἰδοὺ ἡ νεανική μὲ τὸν ἐποποιόν, τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου μὲ τὸν εὐαγγελιζόμενον, ἡ ἀνδρική μὲ τὸν λυρικόν, ἡ ὠ-

ρμος καὶ τελεία μὲ τὸν δραματοουργόν. Πέραν τοῦ δραματοουργοῦ, πέραν τοῦ Σαίξπηρ τίς οἶδεν ὅποια τινὰ θὰ μεγαλοουργήσῃ ἄθλα, ὅποια τρόπαια θὰ στήσῃ ὁ λόγος.

Αἱ πέντε ἡλικίαι αὐταὶ ἔχουν μεγάλας μεταξὺ των ὁμοιότητας, διότι ὁ κορμὸς ὁ εὐγενὴς ὀργανισμὸς τοῦ ἐξόχου λόγου εἶναι ὁμοειδής. Ἐκαστὸν τῶν λαμπρῶν τούτων καὶ ὑπερόχων μεγαλοουργημάτων τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκάστη τῶν ἀποκαλύψεων, τῶν δέλτων τούτων, ἐφάνερωσε τὸ κατὰ καιρὸν γλυκὺ καὶ χρυσοῦν ὄνειρον τῆς ζωῆς τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ ὕπαρ αὐτῆς. Ἐγνωστοποίησεν εἰς αὐτὴν ἀγνωστούμενον τι, — τὸν ἑαυτὸν της τὸν ἐκάστοτε ἀποθεούμενον.

Τὸ ἔργον τοῦ Μωῦσῆ εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου· τὸ ἔργον τοῦ Ὁμήρου εἶναι ἡ ποίησις αὐτοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ πνευματικοῦ κόσμου· τὸ ἔργον τοῦ Δάντου εἶναι ἡ ποίησις αὐτοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ Σαίξπηρ εἶναι ἡ πεισματωδεστάτη καὶ θορυβωδεστάτη σύγκρουσις τῆς δυάδος ταύτης, εἶναι ὡσανεὶ γυμνικὸς ἀγὼν, ἀξιοθέατος γυμνασία τῶν ἀπεράντων τούτων δύο, ἀπολήγουσα εἰς ἐναγκαλισμὸν καὶ συνοικέσιον.

Τὸ ἔργον ἰδίως ἐκείνου, ὅστις, διὰ νὰ ἔχη τὴν ὑψίστην ἀξίαν, ὅτι τῷ ὄντι ἐπλασε καὶ ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου, ἔπρεπε νὰ ᾔναι τυρλός, ὅστις ἔλαβε τὴν ἐξοχὸν τῷ ὄντι τιμὴν νὰ μείνῃ ἀπατρις ἕνεκα ὑπερβολῆς πατριδῶν, τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι βεβαίως ἡ βασίλισσα τῶν ποιήσεων· ἡ ποίησις αὕτη ἐνεκυμονήθη, ἐγεννήθη εἰς τὴν ὠραν της· εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν *ὠραία* ποίησις. Ἀπὸ τὸ γῆρας της ἀντλεῖ ἀενάως ἡσθὴν καὶ νεότητα· τρέφει τὸ ἄνθος τῶν καρδιῶν, τὸ ἄωτον τῶν διανοιῶν· φαιδρύνει, στηρίζει τὰς κορυφὰς τῆς ἀνθρωπότητος διὰ τοῦ ἐκ νέκταρος καὶ ἀμβροσίας ἀδαπανήτου ἄρτου αὐτῆς.

Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦ Ναζωραίου τί ἄρά γε εἶναι; Ἡ ἀνδρεία τοῦ λόγου ὅλη νὰ τὸ δεῖξῃ δὲν ἀρκεῖ. Εἶναι τὸ θεῖον καταρρέουσιν ἐκ τῶν ἀσέρων ἀνωθεν εἰς γλυκυτάτας ἀστραπάς, εἰς γαληνιαίους κεραυνούς, εἰς πυρκαϊᾶν ἐκ λέξεων, καὶ τι πλέον. Κινεῖται διὰ νὰ συγκροτήσῃ, μὲ τοὺς μεγάλους τροχοὺς τῶν κοινωνιῶν, ἀρμονίαν, τὴν ὅποιαν ν' ἀκροάζονται καὶ νὰ μένουν ἐκστατικοὶ οἱ οὐρανοὶ, καὶ τι πλέον. Ἐνεργεῖ μὲ ὀρμὴν τὴν προσέγγισιν τῶν ψυχῶν πρὸς τὴν ὠραιότητα τῆς θείας τῶν ὄντων ἀρχῆς, καὶ τι πλέον...

Ἐπιθέσεις ἐκάστης τῶν δημιουργιῶν τοῦ λόγου τούτων εἶναι ὁ πόλεμος τῆς ἐπιγείου σκιᾶς καὶ τοῦ φωτὸς τοῦ οὐρανοῦ. Ἀνωθεν τοῦ Μωῦσῆ φαίνεται πρόσφατον τὸ χάος· εἶναι νῦν ἀκόμη καὶ ἀσπὴρ ἐνώπιον τοῦ Ὁμήρου, ἀμ-

φίβολον λυκαυγές, ὠραία ἡώς· ἐνώπιον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ἡ ἀνατολή καὶ ὁ ἀκτινοβόλος ἥλιος· ἐνώπιον τοῦ Δάντη, αὐγή καὶ ἡμέρα πλατεῖα· πέριξ τοῦ Σαίξπηρ πλήρης μεσημβρία καὶ συνεσταλμένον τὸ κράτος τῆς σκιᾶς.

Ἐκαστὸν τῶν ἔργων τούτων ἦρωα ἔχει τὸν μικρόκοσμον ἐν τῷ μακροκόσμῳ, τὸ ὅλον ἐκεῖνο τὸ ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸ ἡμισυ ἀνδρα, καὶ ἀπὸ τὸ ἡμισυ γυναῖκα, — τὸν ἀνθρωπον. Εἰς τὸν Μωῦσῆ, ἰδοὺ ὁ πρῶτος ἀνθρωπος καὶ ἡ μήτηρ ὅλων τῶν μητέρων ἐν τινι κόσμῳ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἐδέμ. Εἰς τὸν Ὅμηρον, ἡ ὠραία Ἑλένη καὶ ὁ ποδώκης δῖος Ἀχιλλεύς, εἰς τὴν ὠραίαν ἐπιφάνειαν τοῦ κόσμου. Εἰς τὸν Εὐαγγελιστὴν, κάτω οἱ φραγμαὶ, κάτω τὸ χάσμα· θεῖον ἀνθρωπος καὶ παρθενωμήτωρ πρὸς τὸν κρυπτόμενον κόσμον τοῦ πνεύματος, τῆς ἰερᾶς ἀγάπης, τῆς χάριτος τῆς θείας. Εἰς τὸν Ἀλιγκέρην, εἰς τὸν ποιητὴν τῆς Ἰταλίας ὁ δεῖνα ἀνὴρ, ὁ Δάντης, ἡ δεῖνα γυνὴ ἡ Βεατρίκη πλήρης ἔρωτος περιδεύοντες τὸν πνευματικὸν τοῦτον κόσμον. Εἰς τὸν Σαίξπηρ ὁ καθολικὸς ἀνὴρ, ἡ καθολικὴ γυνὴ ἐντὸς τοῦ κράματος τῶν δύο κόσμων, εἰς τὴν φλογερωτέραν καὶ συγκρουστικωτέραν κίνησιν αὐτοῦ, ὁ καθόλου ἀνθρωπος ἀπὸ τὸν χωρικὸν μέχρι τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος καὶ ἀπὸ τὴν στρίγγλαν μέχρι τῆς ἀξιολατρεύτου Ἰουλιέττας.

Οἱ πέντε οὗτοι κόσμοι τοῦ λόγου ἔχουν πολλὰ τὰ ὅμοια· ἀλλ' ἔχουν καὶ ἀνομοιότητας μεγάλας. Αὐταὶ προέρχονται ἀπὸ τὰ μεγάλα ἀποστάσεις τῶν χρόνων, αἱ ὅποιαι τοὺς χωρίζουν. Ἰδίως τὰ πολλὰ ταῦτα ὅμοια καὶ ἀνόμοια παρατηροῦμεν μεταξὺ τοῦ Ὁμήρου καὶ τοῦ Καθολικοῦ ποιητοῦ. Ἴσως ἄλλοτε ἐξαπλώσωμεν τὴν ἰδέαν ταύτην. Ἐν γένει ὅμως ὁ Ὅμηρος εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ ὁρατοῦ, τοῦ αἰσθητικῶς ἐξόχου, ἐνῶ ὁ Δάντης εἶναι τῶν ἀοράτων πλάστης, τοῦ κόσμου τῶν πνευματικῶν.

Ὁ Ἀλιγκέρης μάλιστα πολλὰ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν ἀκμαιοτάτην καὶ ποικιλόμορφον καὶ χαριστάτην μα; ἑλληνικὴν μυθολογίαν καὶ φιλολογίαν. Ἐὰν ἐλάμβανεν αὕτη ὀπίσω ὅ,τι τῆς ἐπῆρεν ὁ Φλωρεντικὸς ὀλίγα ἄσματα τῆς θείας τῶντι Κωμωδίας θὰ ἔμεναν ἀκολόβωτα. Ἐὰν εὐτυχήσωμεν ποτὲ νὰ ἐκδώσωμεν εἰς φῶς τὴν μετάφρασιν τῆς Κολάσεως ὀλόκληρον, θὰ προσπαθήσωμεν νὰ καταδείξωμεν καὶ πόσον, ἀπὸ τὰ χρυσοφυχεῖα τῆς προγονικῆς ἀρχαιότητος, μέταλλον πολύτιμον ὑπάρχει εἰς τὸ ἰταλικὸν τοῦτο ἀρχιτεκτόνημα.

Τὸ πέμπτον ἄσμα τῆς Κολάσεως παριστᾷ τὸν κύκλον, ὅπου οἱ ἀκόλαστοι κολάζονται. Τὸ ἄσμα τοῦτο περιέχει τὸ ἀμίμητον ἐπεισόδιον τῆς

Φραντσέσκα. Οί γονείς της ήθελαν να την υπανδρεύσουν με άσχημότερον πρόσωπον, τὸν Γκιαντοζώττον Μαλατέσκι. Ἦθελαν, θέλησιν να μὴν ἔχη ἡ θυγάτηρ των. Βεβαιότατοι ἦσαν, ὅτι, ἂν τὸν εἶδεν, δὲν θὰ ἐστύργεν εἰς τοῦτο ἡ Φραντσέσκα. Τοῦτο δὲν τοὺς ἔφερεν εἰς ἀμηχανίαν. . . . Παρέστησαν εἰς αὐτήν, ὅτι θὰ συζευχθῆ τὸν εὐγενικώτατον τὴν καρδίαν καὶ ὄχι ἀσχημον Παῦλον, ἀδελφὸν τοῦ Γκιαντοζώτου. Ἐτεχνάσθησαν ἀπάτην. Ἡ ἀπάτη οὕτω πως ἐνηργήθη, κατὰ τὴν ὥραν τῆς τελέσεως τοῦ γάμου, ὡς ἡ Φραντσέσκα ἐπίστευσεν, ὅτι ὁ Παῦλος ἦτον ὁ σύζυγός της. Δὲν ἠσθάνθη τὴν πλάνην της εἰμὴ ὀλίγον ἄργα — τὴν πρῶτην τῆς ἐπαύριον. Κατόπιν τούτων παρεβιάσθη ὅ, τι ἀκανθῶς εὐκολον παρουσιάζει ὁ κόσμος — τὸ καθῆκον. . . .

Μαργαρίτης πολῦτιμος τῆς θείας Κωμωδίας εἶναι τὸ ἐπιστόδιον τοῦτο. Εὐρίσκαται τῷ ὄντι εἰς τρικυμίαν ἀμηχανίας ἡ ψυχὴ τί πρῶτον να θαυμάσῃ εἰς αὐτὸ, τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην, τὴν ἀθροτάτην λεπτότητα τῆς περιγραφῆς, ἢ τὰ ὑψηλὰ διδάγματα, τὰ ὁποῖα δύνανται ν' ἀντλήσουν αἱ καρδίαι ἀπὸ τὴν ζωηρὰν ταύτην εἰκόνα. Τῷ ὄντι ἡ δραματικὴ αὕτη παράστασις εἶναι σωφρονιστικωτάτη νοθεσία, τὴν ὁποῖαν ἀπευθύνει πρὸς τὴν κοινωνίαν ἢ ποιήσις. Δακτυλοδεικτεῖ τὰ θύματα τῶν βεβιασμένων ὑμεναίων, τῶν κακουργικῶν.

ἜΑΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Ἐστῆς κόλασις τὸ σκοτεινὸ περίγυρον, ὡς εἶπα, τὸ δεύτερον κατέβηκα ἐπάνω ἀπὸ τὸ πρῶτον. Ὁ τόπος λιγοστεύει ἐκεῖ, καὶ αὐξάνει ὁ πόνος τόνον, ὥστε φωναίς ἐλεειναῖς οἱ κολασμένοι βγάζουν. Ὅπως ὁ Μίνως στέκει ἐκεῖ φόβος καὶ τρόμος εἶναι. Ἄγρια, σκληρὰ τὰ δόντια του συχνὰ τριζομανάει. Ἐστάζει ὄλα τὰ κρίματα ἴστον τόπον ὅθ' ἐμβαίνουν. Κρίνει καὶ στέρνει ὅπως ζωσθῆ. Λέγω, πῶς ὅταν ἔλθῃ, ἐμπρὸς του ἡ κακὴ ψυχὴ ταῖς ἀμαρτίαις της λέγει, καὶ ἀνεξομολόγητη κάμμιὰ δὲν ἀφίνει. Κ' ἐκεῖνος, ποῦ ἀλάθευτα τὰ κρίματα γνωρίζει, κυττάζει ποδὸς τῆς κόλασις θὰ τὴν κολάσῃ τόπος, καὶ τόσαις δίπλαις ζώννεται μὲ τὴν οὐρὰ τὸ σῶμα,

ὅσα σκαλιὰ να καταϊθῆ ὁ ἀποθαμῆνος πρέπει. Πλῆθος ψυχαις ἀδιάκοπα ἐμπρὸς του παραστέκουν, καὶ μία να κριθοῦν πηγαίνουν εἰς ἐκεῖνον. Λέγουν κι' ἀκοῦνε· ἔπειτα στρέφουν, πηγαίνουν κάτω. Ὡς σὺ, ποῦ ἤλθες να ἰδῆς ἀραχνιασμένους τόπους τούτου τοῦ κάτω κόσμου μας τοῦ πολυπικραμένου, ποῦ τόσους ξένους δέχεται καὶ θλίβεις τοὺς χορταίνει, ὡς μ' εἶδε ὁ Μίνως ἐκραξεν, ἀφίνοντας τὸ ἔργο, ποῦ ἔχει τὸ μέγα καὶ φρικτὸ ἐκεῖνο ἀξίωμα του, ὅπως ἐμβαίνεις πρόσεχε κ' εἰς ποιὸν σὺ δίνεις πίστι, μὴ σοῦ πλανᾷ τὸ λογισμὸ τῆς ἐμβασίας ὁ πλάτος. Κι' ὁ ὁδηγός μου τοῦ ἀπαντᾷ καὶ πῶς καὶ σὺ φωνάζεις; ἀπὸ τῆ Μοῖρα εἶναι γραφτὸ, ἐδώθε αὐτὸς να ὑπάγῃ· μὴ φέρῃς πλέον ἐμπόδια, μὴν ἐρωτήσης ἄλλο. ἐκεῖνος ἔτσ' ἠθέλησε, ποῦ ὅ, τι θέλει κάνει. Τώρα ἀρχίζουν ἡ φωναίς παντοτεινῶν βασάνων να μοῦ βοᾷζουν εἰς τ' αὐτιά, τώρα ἔε τόπο φθάνω, ὅπου ἡ κλάψες ἡ πολλαίς τὸ σῶμά μου ταράζουν· φθάνω ἔε τόπο, ποῦ ἀπὸ φῶς ὠρρανεμμένος ἦτον, ὅπου τὸ μαῦρο κι' ἄλαλο σκοτάδι βασιλεύει, ποῦ ἀκατάπαυστα βοᾷ ἴσάν θάλασσ' ἀγριωμένη, ὅταν τὴν δέρνουν ἄνεμοι, ποῦ δέρνονται κ' ἐκείνοι. Τῆς κόλασις ἡ ἀσίγητη ἐκείνη ἀνεμοζάλη ἀρπάζει ἀνάερα ταῖς ψυχαις καὶ σκόρπιαις ταῖς τινάζει, στρεφογυρίζει ταῖς μὲ βιὰ, συγκρούει καὶ βρασνίζει. Κι' ὁπότε, ἀνεμοσκόρπισταις αὐταῖς καθὼς πηγαίνουν, ἐμπρὸς εἰς τὸ θεώρατο φρικτὸ κρημνὸ εὐρεθοῦνε, ὅθεν τὸ χάσμα φαίνεται τοῦ ἄλλου βᾶθους κάτω, ἐκ' εἶν' ἡ ἐλεειναῖς φωναίς, οἱ ὀδυρμοὶ κ' οἱ θρήνοι, ἐκεῖ πρὸς τὴ θεότητα ἔξερνοῦν φρικταῖς βλασφήμιας. Κ' ἐνόησα πῶς τυραννοῦν τὰ βᾶσανα τὰ τόσα ἐκείνους, ὅσοι ἔπεσαν ἴσταῖς ἀμαρτίαις τῆς σάρκας, ὅπου σκλαβόνοῦν ἔς ὄρεξες τὸ λογικὸ κ' εἰς πάθη.

Κ' εἶδες ποτε ἴστον οὐρανὸ χειμῶνα μὲ τὰ κρύα πυκνὸ κοπάδι να περνᾷ μεγάλο ἀπὸ ψαρώνια, κ' ἡ ἀπλωταῖς φτερούγαις τους ἀνάερα να τὰ σέρνουν, ἔτσι κ' ἐκείναις ταῖς ψυχαις, τοῦ ἀνεμου ἢ φτερούγαις. Ἄνεμοδέρνοντ' ἀπαυστα ἐδῶ κ' ἐκεῖ, ἀνω κάτω. Κάμμιὰ ἐλπίδα σταῖς ψυχαις παρηγοριὰ δὲν δίνει, ὄχι να παύσουν οἱ καῦμοι, μὰ οὐδὲ να λιγοστεύσουν· Κι' ὡς γερανῶν μακρεια σιερὰ γοερά, περνῶντας, κρώζει, παρόμοια εἶδα ψυχαις να φέρν' ἡ ἀνεμοζάλη, κ' ἐγὼ ταῖς ἀκουσα τρανὰ να βαρειαναστενάζουν. Καὶ τὸ διδάσκαλο ἐρωτῶ, τί ψυχολό' εἶν' ἐκεῖνο; Ἡ πρώτη, ἐμπρὸς ἀπὸ αὐταῖς βασίλισσα ἦτον, μοῦπε, καὶ ἄλλοτ' ἐξουσίαζε πολλαῖς φυλαῖς καὶ γλώσσαίς. Ἡ ἄσσεμναῖς της ὄρεξες τὴν ἐνικοῦσαν τόσο, ποῦ νόμου ἔκαμε θέλησι τὴ θέλησι τῆς σάρκας, τοῦ κόσμου τὴν κατὰκρισι τὴν τόση γιὰ να φύγῃ. Ἐκεῖν' εἶν' ἡ Σεμίραμι, ποῦ ἡ ἱστορία φωνάζει, ὅτι τὸ Νίνο ἐβύζασε κ' ὡς ἀνδρα της τὸν εἶχε. Τοὺς τόπους ἐξουσίαζε, ποῦ κυβερνᾷ ὁ Σουλτάνος. Ἡ ἄλλη, ποῦ ἐκεῖ θωρεῖς, εἶν' ἡ ψυχὴ ἐκείνη, ποῦ, ἐπάνω στὴν παραφορὰ τοῦ φλογεροῦ ἐρωτᾷ της, ἐπῆρε μὲ τὸ χέρι της ποτῆρι τοῦ θανάτου, κ' εἰς τοῦ Σιχαίου τὴ σκιά, ἴστον πρῶτον συντροφὸ της, κακὴ προδότρα ἐδείχθηκε, γυναῖκα δίχως πίστι. Παρέκει εἶν' ἡ φιλήδονη καὶ ἄσωτη Κλεοπάτρα. Καὶ τὴν Ἠλένη κῦτταζε, ποῦ γιὰ τὸν ἐρωτᾷ της τόσος καιρὸς ἐπέρασε μὲ αἱματοχυσίαις. Τὸν Ἀχιλλέε εἶδα μ' αὐταῖς, τὸ ἄξιο παλληκᾶρι, ποῦ ἀπὸ ἐρωτα μὲ ὀρμὴ ἔς τὸ τέλος πολεμοῦσε. Εἶδα τὸν Πάρι, Τριστανό . . . κ' ἐπάνω, ἀπὸ χίλιας ψυχαις μοῦ ἐδακτυλόδειξε κ' ὠνόμασ' ὁ ὁδηγός μου, ψυχαις ποῦ ἐχώρισ' ἐρωτας ἀπ' τὸν ἐπάνω κόσμο. Κ' ἐγὼ τοῦ διδασκάλου μου ὡς ἀκουσα τὸ στόμα,

χαριτωμέναις δέσποιναις,
γενναίους ἰππόταις τόσους
τῶν περασμένων ἡμερῶν
νά μοῦ ὀνοματίζη,
συντρίβεται ἡ καρδία μου,
νά σβύνωμαι μοῦ ἐφάνη,
καὶ λέγω, ποιητῆ, ποθῶ
ἴς ἐκείναις νά ὀμιλήσω
ταῖς δυὸ ψυχαῖς, ὅπου μαζῆ
ζευγαρωμέναις πάνε,
καὶ τόσο φαίνοντ' ἐλαφραῖς
ἴστων ἀνεμο πῶς εἶναι.
Καὶ μ' ἀποκρίθη, θενά ἰδῆς
ἀφοῦ μᾶς πλησιάσουν,
καὶ τότε παρακάλεσ' ταις
ἴστων ἔρωτα ἐκείνου,
ὅπου ταις σέρνει ἔτσι μαζῆ,
κ' ἐκείναις θενά ἔλθουν.
Καθὼς ταις γέρνει κατὰ μᾶς
τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου,
ἔσυρα μιά ψηλὴ φωνή,
ψυχαῖς βασανισμέναις,
ἔλαττε νά ὀμιλήσετε,
ἂν ἄλλος δὲν τ' ἀρνιέται.

(ἔκολουθῆτε)

ΠΟΙΚΙΛΑ

Περὶ Πυρίτιδος. — Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ πυρίτις ἢ τοῦλάχιστον οὐσία τις παρεμφερῆς ἦτο γνωστὴ εἰς ἀρχαιοτάτους χρόνους· σχολιαστὴς κώδικος νόμων τοῦ Ἰνδοστὰν ἰσχυρίζεται, ὅτι ἐγένετο ἐκεῖ χρῆσις αὐτῆς πρὸ ἀμνημονεύτων χρόνων. Ὁ Μάρκος Γράχος, ζήσας περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Θ'. αἰῶνος, ἀναφέρει δύο εἶδη πυροτεχνημάτων, ἅτινα ἀμφοτέρω, λέγει, παρεσκευάζοντο δι' ἀνθρακος, θείου καὶ νί-

τρου, τούτέστιν ἀκριβῶς διὰ τῶν ὑποστάσεων τῆς πυρίτιδος. Ὁ Βάκων ἐγνώριζεν ἐπίσης καὶ αὐτὸς τὴν ὕλην ταύτην, ἀλλ' ἐφοβεῖτο νά τὴν ἀποκαλύψῃ πολὺ φανερά, ὅπως μὴ κάμῃ ὁ λαὸς κακὴν αὐτῆς χρῆσιν· ὑποθέτει δὲ οὗτος, ὅτι ὁ Γεδεὼν διὰ τῆς πυρίτιδος κατώρθωσε νά νικήσῃ τοὺς Μαδιανίτας μετὰ τῶν τριακοσίων του. Διαφεύγει τὴν μνήμην ἡμῶν τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις ἐν Θεσσαλίᾳ κατὰ τὴν μυθολογίαν ἀπεμιμείτο τοὺς κεραυνούς τοῦ Διός· ἔνεκα τοῦ ὁποίου ὀργισθεὶς ὁ ἐρίγδουπος ἐξηκόντισε κεραυνὸν καὶ τὸν κατέκαυσε. Μὴ καὶ οὗτος μετεχειρίζετο πυρίτιδα καὶ ἔγεινε θῦμα τῆς ἰδίας τέχνης;

Αἱ πρῶται γνώσεις περὶ χρήσεως τῆς πυρίτιδος ἐν Εὐρώπῃ ἀναβαίνουν εἰς τὸν ἔννατον αἰῶνα· ἀρχαῖος χρονογράφος ἀναφέρει, ὅτι ὁ ἡγεμὼν τῆς Τύνιδος εἰς ναυμαχίαν πρὸς τὸν μαῦρον βασιλέα τῆς Σεβίλλης μετεχειρίσθη αἰδηροῦς σωλήνας, ἐκπυροσφροτοῦντας ὡς ὁ κεραυνός. Οἱ Βενετοὶ μετεχειρίσθησαν πυρίτιδα εἰς πόλεμον πρὸς τοὺς Γενουησίους τὸ 1380 καὶ ἅπασα ἡ Ἰταλίκα κατηγόρησεν αὐτὰς ὅτι παρέβησαν τὰ εὐγενῆ τοῦ πολέμου ἔθιμα.

Ὁ Κερβάντης, ὅστις ὡς γνωστὸν ἐν τῇ συγγραφῇ του ἐξέθετο πολλὰ δόγματα ἠθικά, τίθησιν εἰς τὸ στόμα τοῦ δὸν Κιχώτου ὅτι ὁ ἐφευρτής τοῦ πυροβολικοῦ εὐρίσκεται εἰς τὸν ἄδην. Ὁ Μίλτων εἰς τὸν *Ἀπολεσθέντα Παράδεισον* ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ τηλεβόλου εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Σατανικῶν ταγμάτων. Ὁ Σούετ εἰς τὰ *Ταξείδια τοῦ Γόλλιβερ* ἐπικρίνει πικρῶς τὰς νεωτέρας κοινωνίας ὅτι ἐφήρμοσαν τὴν γεωμετρίαν, τὴν χημείαν

καὶ τὴν μηχανικὴν εἰς ἔργα καταστροφῆς.

Πλὴν μεθ' ὅλα ταῦτα αἱ νεώτεραι μάχαι, καθ' ἃς ἐξακοντίζονται μακρόθεν σφαῖραι ἐν μέσῳ νεφῶν καπνοῦ, εἶναι ἤττον αἱματηραὶ τῶν ἀρχαίων, καθ' ἃς οἱ μαχηταὶ συνεπλέκοντο σῶμα πρὸς σῶμα.

*

Κατὰ ῥωσικὴν τινα παροιμίαν· γίνεταί τις δεκτὸς ἀναλόγως τοῦ ἐνδύματος του, ἀλλὰ προπέμπεται ἀπερχόμενος ἀναλόγως τοῦ πνεύματός του.

ΛΥΣΙΣ ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ

Χοῦς, οὐς, ὄς, σχοῦ, παράσχου

Ἐλυσαν αὐτό: πρῶτος ὁ κ. Π. Ζ. Σάρογλος.

Αἱ δεσποινίδες Χαρίκλεια Μαλοκίνη-Εὐδοξία Γρηγοριάδου, Ἀθηνᾶ Παρμενίδου· αἱ κυραὶ Δ. Κατερίνα Δ. Οἰκονόμου, Πυλὶνα Ἀμελδ, Εὐτυχία Ζωνίδου· οἱ κύριοι Β. Β. Πυλόπουλος, Π. Β. Ἡρακλείδης, Εὐστρ. Εὐστρατίου, Νεοκλῆς Εὐμολπίδης, Δ. Ῥωμαΐδης φωτογράφος Γ. Κ. Βλαχόπουλος φοιτητής.

ΑΙΝΙΓΜΑ Β'.

Σοφὸς καὶ μέγας βασιλεὺς ἔθνος ἀρχιστάτου,
Γίος μεγάλου ποιητοῦ, ἦρωος ἡγεμόνος,
Δύο ἐκ τῆς καρδίας του ἀποβαλὼν στοιχεῖα,
Ἔγεινε πόλεως κλεινῆς καὶ ἰσχυρῆς ὁ μέγας,
Περικλεῆς, ἐπιεικῆς καὶ σώφρων νομοθέτης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΕΝΙΕΡΟΣ

ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τοῦ γλυκυτάτου τῶν γάλλων μυθιστοριογράφων Ἰωσήφ Μερὺ

Τιμᾶται δρ. 5.

Εἰς τοὺς ΠΡΟΠΛΗΡΟΝΟΝΤΑΣ ἑτησίαν ἢ τοῦλάχιστον ἑξαμηνιαίαν
συνδρομὴν τοῦ νέου περιοδικοῦ

ΠΑΡΘΕΝΩΝ

τὸ ὠραῖον τοῦτο μυθιστόρημα δίδεται

ΔΩΡΕΑΝ